

اتنوفارماکولوژی گیاهان دارویی در دامپزشکی (ethnoveterinary) سنتی روستاهای بجنورد و

شیروان در خراسان شمالی

تکتم عباس نیا بازه^۱، شیما مقیمی^۲

۱- دانشجوی دکتری تخصصی بیوتکنولوژی دانشگاه فردوسی مشهد و کارشناس بخش پژوهش جهاد دانشگاهی واحد

خراسان شمالی

۲- فارغ التحصیل رشته مهندسی کشاورزی شاخه مدیریت و آبادانی روستا

چکیده

اتنوفارماکولوژی علمی است که برای همکاری میان رشته ای و چند رشته ای به وجود آمده است و اطلاعات ارزشمندی در اختیار پژوهشگران علوم مختلف قرار می دهد. کسب اطلاعات بسیار با ارزش در مورد گیاهان دارویی به کاربرده شده در فرهنگهای گوناگون، زمینه را جهت کشف داروهای جدید فراهم میسازد. هدف از این پژوهش شناخت گیاهان دارویی است که در منطقه ی خراسان شمالی به ویژه به وسیله روستاییان شهرستان بجنورد و شیروان در گذشته و گاه موارد هنوز، در درمان بیماری های دامی کاربرد داشته و دارند. برای این منظور به حدود ۱۵ فرد آگاه و فعال در زمینه ی دامپروری در روستاهای مناطق بجنورد و شیروان مراجعه و پرسشنامه ای با همین منظور پر شد. یافته های حاصل از این تحقیق به شناسایی حدود ۲۰ گونه ی گیاهی انجامید که در گذشته و حال حدود ۱۵ مشکل و بیماری در دام های منطقه را درمان می کرده اند. از بین این ۲۰ گونه ی گیاهی می توان به ماهور (*Verbascum*)، هندوانه ابوجهل (*Citrullus colocynthis*)، آدمک (*Biebersteinia multifida* Dc) باریجه (*Ferula gummosa*)، کما (*Ferula assa feotida*) و گیاه سیموتی اشاره نمود که در درمان بیماری های دامی همچون: دردهای شکمی، نفخ، مشکلات گوارشی و انگلی، مار گزیدگی، زخم ها، تیلریوزیس و آنتروتوکسمی کاربرد داشته اند. گیاهان متنوعی نیز از دیرباز برای افزایش شیر گاو و گوسفند استفاده می شده اند. استان خراسان شمالی به دلیل تنوع اقلیمی در این استان به داروخانه طبیعی ایران شهرت یافته است. پژوهش بر روی گیاهان دارویی که در این استان برای درمان بیماری های دامی در قدیم مورد استفاده قرار می گرفته اند می تواند آغازگر راهی برای کشف داروهای جدید در دامپزشکی باشد.

واژگان کلیدی: اتنوفارماکولوژی، خراسان شمالی، درمان های سنتی، گیاهان دارویی